ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ТИТАРЕНКО ІРИНА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 658.15:334.735

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ПІДСИСТЕМОЮ ПІДПРИЄМСТВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук

Львів – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі менеджменту Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Лугівська Ольга Петрівна,
Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», доцент кафедри менеджменту.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Васильців Тарас Григорович,
Регіональний філіал Національного інституту стратегічних досліджень у м. Львові, заступник директора;

кандидат економічних наук, доцент
Миколайчук Ірина Павлівна,
Київський національний торговельно-економічний університет, доцент кафедри менеджменту факультету економіки, менеджменту та психології.

Захист відбудеться «06» квітня 2017 р. о 15^{00} год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 35.840.01 Львівського торговельно-економічного університету за адресою: 79005, м. Львів, вул. М. Туган-Барановського, 10, ауд. 314.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Львівського торговельно-економічного університету за адресою: 79005, м. Львів, вул. М. Туган-Барановського, 10, ауд. 109.

Автореферат розісланий « » березня 2017 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради **М. Ю. Барна**

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Динаміка економічного розвитку в сучасних умовах усе більшою мірою зумовлює активне реформування управління споживчою кооперацією як соціально-економічною системою, зокрема її основною складовою – фінансовою підсистемою. Підприємствам і організаціям споживчої кооперації необхідно впроваджувати нові підходи до управління та раціонального використання трудових, інформаційних, виробничих і матеріальних ресурсів, які повною мірою використовуються у фінансовій підсистемі. Сучасний етап розвитку економіки країни характеризується активними структурними змінами та дієвим просуванням нових форматів, проте й нині недостатньо розроблені питання формування ефективного механізму управління фінансовою підсистемою підприємств, уміння застосовувати методи й засоби збору, передачі, обробки інформації та прийняття рішень на їх основі. Визнання важливості фінансової підсистеми у загальній системі підприємств і організацій споживчої кооперації обумовлює актуальність дослідження теоретичних, методичних і практичних засад управління нею.

Питання теоретичного обґрунтування доцільності використання системного підходу до управління підприємствами, зокрема й тими, що належать до системи споживчої кооперації, визначення підприємства як організації і системи та виокремлення складових цієї системи, зокрема фінансової, а також особливостей управління ними відображені у роботах як українських науковців: М. Барни, О. Березіна, Л. Бернстайна, І. Бланка, С. Борсука, Є. Брігхема, В. Власенка, В. Герасимчука, Т. Васильціва, Ю. Внукова, Ю. Дайновського, П. Журавльова, В. Клюковкіна, І. Маркіної, І. Миколайчук, В. Миронюка, Н. Міценко, Г. Назарової, В. Гриньової, С. Фомічьова, І. Падоріна, О. Поважного, М. Рогози, Б. Семака, В. Ткаченко, М. Чумаченка, Л. Шимановської-Діанич, так і зарубіжних учених: О. Аганбегяна, В. Афанасьєва, П. Друкера, В. Гегеля, О. Козлової, Г. Кіпермана, Е. Кларка, І. Кузнєцова, В. Огвоздіна, М. Федоренка, І. Сігова, Ф. Русінова, В. Спіцнаделя, А. Файоля, Г. Емерсона, А. Фейгенбаума, Д. Кампанелли та інших.

Теоретичні засади кооперативного руху та практичні рекомендації щодо його вдосконалення розроблені в працях таких видатних учених минулого, як Р. Оуен, А. де Сен-Сімон, Ш. Фур'є, В. Кінг, Ш. Жід, М. Балін, М. Кондратьєв, Дж. Рассел, Д. Чаянов. Величезний внесок у становлення та розвиток кооперації в Україні зробили українські вчені, передусім М. Туган-Барановський. З-поміж сучасних учених вважаються вагомими наукові розробки С. Бабенка, В. Гейця, Я. Гончарука, Л. Омелянович, П. Саблука, В. Семченка, Ф. Хміля, А. Чухна та ін.

Разом із цим, потребують більш детального розгляду питання підвищення ефективності управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації через удосконалення її забезпечення, зокрема інформаційного, кадрового та документального, уточнення функцій управління тощо, що підтверджує актуальність та зумовило вибір теми дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Обраний напрям досліджень відповідає стратегічним цілям розвитку Укркоопспілки та науковим планам Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський

університет економіки та торгівлі». Дослідження, які проведені у дисертації, є складовою науково-дослідних робіт кафедр менеджменту та бухгалтерського обліку і аудиту Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», у яких здобувач брав участь як виконавець, зокрема: «Методологія та практика управління системою споживчої кооперації України в умовах трансформації національної економіки» (державний реєстраційний номер 0110U000931), де автором було розроблено інструментально-методичний комплекс обігу інформації між керівною і керованою підсистемами підприємств та організацій споживчої кооперації; «Ринковоадаптивний механізм управління сучасною соціально-економічною системою» (державний реєстраційний номер 0110U000932), де автором були запропоновані методи вдосконалення інформаційного забезпечення управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації у контексті впровадження моделі адаптивного управління; «Проблеми і перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки» (державний реєстраційний номер 0110U002214), де автором були запропоновані методи та заходи з удосконалення та підвищення ефективності управління інформаційними потоками; «Організаційно-методичні аспекти удосконалення управлінського обліку суб'єктів господарювання» (державний реєстраційний номер 0109U006955), де автором було запропоновано удосконалення організаційно-методичних засад документального забезпечення управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є розробка теоретико-методичних засад і практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації України.

Для досягнення зазначеної мети у дисертації сформульовано та виконано такі завдання:

- систематизовано погляди науковців на сутність, місце та значення фінансової підсистеми в загальній системі підприємства та управлінні його діяльністю;
- визначено сутність і особливості управління фінансовою підсистемою підприємства;
- з'ясовано сутність інформаційного забезпечення управління фінансовою підсистемою підприємства та специфіку методичних підходів до його формування;
- оцінено сучасний стан споживчої кооперації України та особливості управління нею;
- досліджено особливості управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації;
- діагностовано інформаційне забезпечення управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації;
- удосконалено інформаційне забезпечення управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації у контексті впровадження моделі адаптивного управління;
- запропоновано заходи щодо вдосконалення кадрового забезпечення управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої

кооперації України;

- сформовано пропозиції щодо вдосконалення організаційно-методичних засад документального забезпечення управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації.

Об'єкт дослідження – процес управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації України.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних і практичних засад управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації України.

Методи дослідження. Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів забезпечена сучасною методологією досліджень. Для досягнення поставленої мети та завдань у дисертації використано як загальнонаукові, так і спеціальні методи дослідження, а саме: історико-логічний метод – для дослідження теоретичних засад функціонування та розвитку споживчої кооперації України; методи теоретичного узагальнення та системного аналізу – для дослідження сутності, місця та ролі фінансової підсистеми в загальній системі підприємства; системний підхід, методи аналізу та синтезу, імітаційного моделювання – для формування моделі адаптивного управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації, розробки заходів щодо вдосконалення її кадрового та інформаційного забезпечення; монографічний метод – для дослідження методичних підходів до управління фінансовою підсистемою підприємства та формування інформаційного забезпечення управління нею, особливостей фінансової діяльності підприємств і організацій споживчої кооперації України; метод статистичного аналізу – для оцінки стану й особливостей діяльності підприємств і організацій споживчої кооперації України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці теоретико-методичних засад і практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації України. Основні положення дисертації, що визначають її наукову новизну та виносяться на захист, конкретизуються у такому:

удосконалено

інформаційне забезпечення управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації, яке, на відміну від існуючого, завдяки впровадженню моделі адаптивного управління, що ґрунтується на принципах системного, процесного, ситуативного та адаптивного управління і забезпечує формування інформаційних потоків і використання інформації для розробки управлінських рішень, дало можливість розробити та впровадити заходи, що сприяють підтримці внутрішньої стабільності, стійкості функціонування у довгостроковій перспективі та досягненню запланованого фінансового стану та фінансових результатів як окремими підприємствами та організаціями, так і системою споживчої кооперації в цілому;

кадрове забезпечення управління фінансовою підсистемою, яке, на відміну від існуючого, завдяки створенню та впровадженню Центру управління інформаційними потоками, розробці та реалізації відповідних заходів щодо оптимізації якісної та

кількісної потреби в його персоналі, дало можливість впровадити проектний підхід до розробки та реалізації управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності управління як окремими підприємствами та організаціями споживчої кооперації, так і окремими сферами її діяльності;

організаційно-методичні засади документального забезпечення фінансової підсистеми, які, на відміну від існуючих, ґрунтуються на принципах електронного документообігу, і завдяки створенню та впровадженню запропонованої схеми взаємозв'язку руху нових форм документів дають можливість вирішити питання підвищення якості документування управлінських рішень і ефективності управління підприємствами та організаціями споживчої кооперації в цілому;

набули подальшого розвитку:

теоретичні засади управління фінансовою підсистемою підприємства шляхом виокремлення її як підсистеми, які, на відміну від існуючих, визначають її сутність, місце та роль в управлінні підприємством, деталізують її складові та функції, що дозволило розширити перелік теоретичних підходів (управлінський і ресурсний) до розподілу підприємства або організації споживчої кооперації як соціально-економічної системи на підсистеми, уточнити зміст категоріального апарату теорій систем і організації та підтвердити залежність між управлінням фінансовою підсистемою підприємства або організації споживчої кооперації та ефективністю їх діяльності;

трактування сутності фінансового менеджменту як управлінської категорії і як однієї із ключових підсистем загальної системи управління підприємством, у межах якої через реалізацію функцій фінансового менеджменту як керуючої системи та як спеціальної сфери управління підприємством відбувається цілеспрямований вплив суб’єкта управління (вищого керівництва підприємства і його фінансових служб) на керований об’єкт (фінансову підсистему підприємства), що дало можливість розширити термінологічний апарат і сформувати теоретичне підґрунтя для розробки практичних заходів щодо управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації;

методичні підходи до формування інформаційного забезпечення управління фінансовою підсистемою підприємств, які відрізняються від існуючих тим, що розглядають його як єдину систему інформації, що надходить із внутрішніх і зовнішніх джерел і використовується у вигляді системи документації та показників через відповідним чином сформовані інформаційні потоки для розробки управлінських рішень, що дозволило підвищити ефективність і якість управління як підприємствами та організаціями, так і споживчою кооперацією в цілому.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що сформульовані у дисертації положення, зроблені висновки та розроблені пропозиції розширюють теоретичну та методичну базу з досліджуваного предмета у тих положеннях, які містять наукову новизну та полягають у вдосконаленні управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації України.

Результати досліджень були використані при підготовці пропозицій ІІ з’їзду спілки споживчих товариств Полтавської області (2014 р.) та можуть стати основою для подальших наукових розробок, спрямованих на підвищення ефективності

управління підприємствами та організаціями споживчої кооперації України.

Основні положення, висновки та пропозиції дисертаційної роботи використані у навчальному процесі Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» під час викладання дисциплін «Фінансовий менеджмент», «Менеджмент персоналу» (довідка № 45-15/109 від 20.09.2016 р.). Робота має зв'язок із науковими програмами, планами, темами (45-15/110 від 20.09.2016 р.). Використовуються у практичній діяльності підприємств і організацій Черкаської ОСС (довідка № 873 від 15.08.2015 р.), Чернігівської ОСС (довідка № 644 від 14.04.2015 р.), Полтавської ОСС (довідка № 57 від 17.03.2014 р.), Кіровоградської ОСС (довідка № 228 від 27.04.2015 р.).

Особистий внесок здобувача полягає в авторському підході до теоретико-методичних і практичних засад управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації України. Наукові ідеї, основні положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, розроблені автором особисто. Із праць, опублікованих у співавторстві, використані лише ті положення й ідеї, які є результатом особистих досліджень здобувача. Про особистий внесок у працях, опублікованих у співавторстві, зазначено окремо у списку публікацій.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення та практичні результати дисертаційної роботи доповідались і схвалені на 15 міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема на 10 міжнародних: «Економічна безпека і проблеми господарсько-політичної трансформації соціально-економічних систем» (м. Полтава, 15-16 травня 2009 р.); «Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика» (м. Луцьк, 26-27 травня 2010 р.); «Методологія та практика менеджменту на порозі 21 століття: загальнодержавні, галузеві та регіональні аспекти» (м. Полтава, 13-14 травня 2010 р.); «Розвиток України в XXI столітті: економічні, соціальні, екологічні, гуманітарні та правові проблеми» (м. Тернопіль, 15 червня 2010 р.); «Актуальні проблеми розвитку обліку, контролю та аналізу в умовах глобальних економічних змін» (м. Полтава, 07-08 жовтня 2010 р.); «Інституціональний розвиток сучасних економічних систем: соціальне партнерство та економічна взаємодія» (м. Полтава, 24-25 березня 2011 р.); «Методологія та практика менеджменту у XXI столітті: загальнодержавні, галузеві та регіональні аспекти» (м. Полтава, 26-27 квітня 2012 р.); «Проблеми соціально-економічного розвитку підприємництва» (м. Нюрнберг, Німеччина, 19 грудня 2014 р.); та на 5 всеукраїнських: «Актуальні проблеми побудови сучасної обліково-аналітичної системи підприємства» (м. Полтава, 27 листопада 2008 р.); «Інформатика та системні науки» ІСН-2011» (м. Полтава, 17-19 березня 2011 р.); «Проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу і контролю в умовах світових інтеграційних процесів» (м. Львів, 28 березня 2012 р.); «Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської професії в Україні» (м. Полтава, 19 травня 2016 р.); «Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами» (м. Луцьк, 8 грудня 2016 р.).

Публікації. Основні положення та найвагоміші результати дисертаційної роботи відображені в 25 наукових працях, загальним обсягом 11,2 друк. арк., з яких автору належить 9,9 друк. арк., з них: 7 статей опубліковані у наукових фахових

виданнях України, 1 стаття – у зарубіжному науковому виданні; 16 публікацій за матеріалами конференцій, серед яких 2 публікації у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що налічує 244 найменування, викладених на 27 сторінках, 39 додатків, викладених на 73 сторінках. Загальний обсяг становить 288 сторінок, основний зміст роботи викладено на 188 сторінках, у нього вміщено 15 таблиць (2 таблиці – на 2 окремих сторінках), 27 рисунків (8 рисунків – на 8 окремих сторінках).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, розкрито зв'язок роботи з науковими темами, сформульовано мету та завдання дослідження, визначено об'єкт, предмет і методологічну базу дослідження, висвітлено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів.

У першому розділі «**Теоретико-методичні засади управління фінансовою підсистемою підприємства»** розглянуто сутність, місце та значення фінансової підсистеми в загальній системі підприємства та управлінні його діяльністю; визначено особливості управління фінансовою підсистемою підприємства; визначено сутність інформаційного забезпечення управління фінансовою підсистемою підприємства та окреслено специфіку методичних підходів до його формування.

У процесі проведених досліджень доведено, що підприємство як об'єкт управління можна розглядати і як організацію, і як систему, яка складається із певних елементів і підсистем, що взаємодіють між собою та має тісні взаємозв'язки із зовнішнім середовищем, не тільки залежить від нього, але й може впливати на нього. Запропоновано використовувати два додаткові теоретичні підходи до розподілу підприємства на підсистеми: управлінський – призначений для цілей управління, дає можливість визначити та проаналізувати зв'язок між підсистемами та їх поведінкою на різних етапах життєвого циклу підприємства і передбачає розподіл підприємства на чотири підсистеми: технологічна, організаційна, персонал (соціальна) й економічна; ресурсний підхід – виокремлюються організаційна та соціально-економічна підсистеми підприємства (одночасно виконують роль середовища, до складу яких входять фінанси, позаоборотні нефінансові активи, оборотні матеріальні активи та персонал).

Представлено авторське бачення щодо складових підприємств і організацій споживчої кооперації як соціально-економічної системи та виокремлено адміністративну, соціальну й економічну підсистеми. Доведено, що їх фінансова підсистема з позицій менеджменту являє собою ресурсну складову загальної системи підприємства, яка призначена для організації руху та використання всіх фінансових ресурсів підприємства з метою забезпечення відносин, які виникають у процесі виробництва, розподілу, обміну та споживання, здійснюються як ззовні, так і всередині підприємства та опосередковані певними коштами.

Запропоновано в загальній системі управління підприємством виокремлювати підсистему фінансового менеджменту, в межах якої відбувається процес управління

фінансовою підсистемою підприємства через взаємоузгодженість і взаємозв'язок усіх компонент (сфер) менеджменту з позицій досягнення підприємством бажаного фінансового результату. Доведено, що фінансовий менеджмент можна розглядати у двох аспектах: як суб'єкт і як об'єкт управління, та як цілеспрямовану діяльність суб'єкта управління (вищого керівництва підприємства та його фінансових служб), яка спрямована на досягнення бажаного фінансового стану керованого об'єкта (фінансової підсистеми та підприємства в цілому). Завдання фінансового менеджменту полягає в управлінні рухом фінансових ресурсів і фінансовими відносинами, які виникають між підприємством і іншими учасниками у процесі руху цих ресурсів. Запропоновано розділити всі функції фінансового менеджменту на дві групи: функції фінансового менеджменту як керуючої системи та функції фінансового менеджменту як спеціальної сфери управління підприємством. Підтверджено значимість інформаційного забезпечення в управлінні фінансовою підсистемою підприємства та визначено, що інформаційне забезпечення – це єдина система інформації, яка надходить як із внутрішніх, так із зовнішніх джерел і через відповідним чином сформовані інформаційні потоки використовується у вигляді системи документації та показників для ефективного управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації.

У другому розділі «**Дослідження управління фінансовою підсистемою підприємств та організацій споживчої кооперації»** визначено сучасний стан споживчої кооперації України та особливості управління нею; виявлено специфіку процесу управління фінансовою підсистемою підприємств та організацій споживчої кооперації; проаналізовано інформаційне забезпечення управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації. Доведено, що економіку майбутнього України формують представники різних сфер діяльності й галузей, у тому числі та споживча кооперація як окрема галузь економіки України, яка здатна й нині відігравати важливу роль у розбудові національної держави, сприяючи забезпеченню сталого розвитку сільських територій і формуванню високих стандартів життя людини (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка обсягів діяльності основних галузей споживчої кооперації України за 2010-2014 рр. *(розраховано автором за даними звітності Укркоопспілки)*

(млн грн)

Показники	Роки					2014 р. у % до:	
	2010	2011	2012	2013	2014	2010 р.	2013 р.
1. Роздрібний товарооборот, усього,	3331,7	3887,0	3984,2	4959,6	5152,7	148,9	103,9
у тому числі товарооборот громадського харчування	604,7	672,0	675,0	714,4	754,7	124,8	105,6
2. Оптовий товарооборот	382,0	524,5	622,4	657,5	703,7	184,2	107,0
3. Обсяг закупівель сільськогосподарських продуктів і сировини	522,8	559,2	643,7	746,4	755,3	144,5	101,2
4. Виробництво товарів народного споживання	382,3	414,7	488,2	589,5	529,2	138,4	89,8
5. Платні послуги населенню	478,5	495,7	510,6	624,9	680,4	142,2	108,9

Визначено основні тенденції розвитку споживчої кооперації України та особливості управління нею. Показано, що для успішної реалізації своїх функцій вона має активізувати підприємницьку діяльність через впровадження сучасних методів господарювання та широке використання таких інструментів і важелів, як прибуток, дивіденди, виплати, кредити, вільні ціни, санкції, стимули тощо за умов ефективного управління фінансовою підсистемою її підприємств і організацій.

Підтверджено певні специфічні особливості організації фінансів і управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації і показано, що управління нею за ієрархічною ознакою представлено такими структурними підрозділами: на рівні Центральної спілки споживчих товариств (Укркоопспілки) – це фінансово-економічне управління та управління бухгалтерського обліку, контролю, звітності та корпоративних прав; на рівні облспоживспілки – структурні підрозділи (планово-економічне управління, бухгалтерія, фінансово-економічне управління); на рівні райспоживспілки або районного споживчого товариства – підрозділи (планово-економічний відділ, відділ бухгалтерського обліку, звітності та корпоративних прав); на рівні споживчих товариств і окремих підприємств – бухгалтерія або окремі функціональні виконавці – бухгалтери та економісти.

Діагностика інформаційного забезпечення управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації показала, що воно являє собою безперервний і цілеспрямований відбір відповідних інформаційних показників, які необхідні для здійснення аналізу, планування і підготовки ефективних управлінських рішень за всіма напрямами їх фінансової діяльності та документування управлінських рішень (рис. 1).

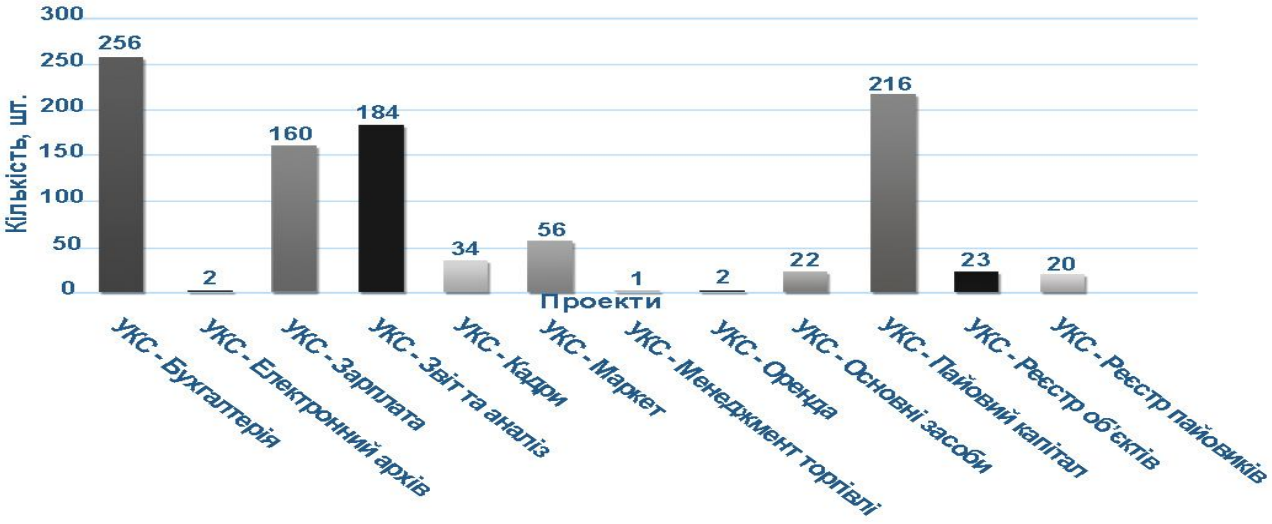

Рис. 1. Проекти інформатизації та впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій на підприємствах і в організаціях споживчої кооперації України протягом 2011-2015 рр. *(побудовано автором за даними звітності Укркоопспілки)*

Запропоновано модель адаптивного управління фінансовою підсистемою підприємств та організацій споживчої кооперації та обґрунтовано, що дана модель має базуватися на принципах системного, процесного, ситуаційного та адаптивного

підходів до управління; і враховувати особливості їх функціонування (організаційну структуру, особливості управління, проекти та внутрішні плани, зв'язки підприємств і організацій між собою, особливості документообігу у фінансовій підсистемі тощо), розроблено процес впровадження моделі адаптивного управління фінансовою підсистемою підприємств та організацій споживчої кооперації (рис. 2):

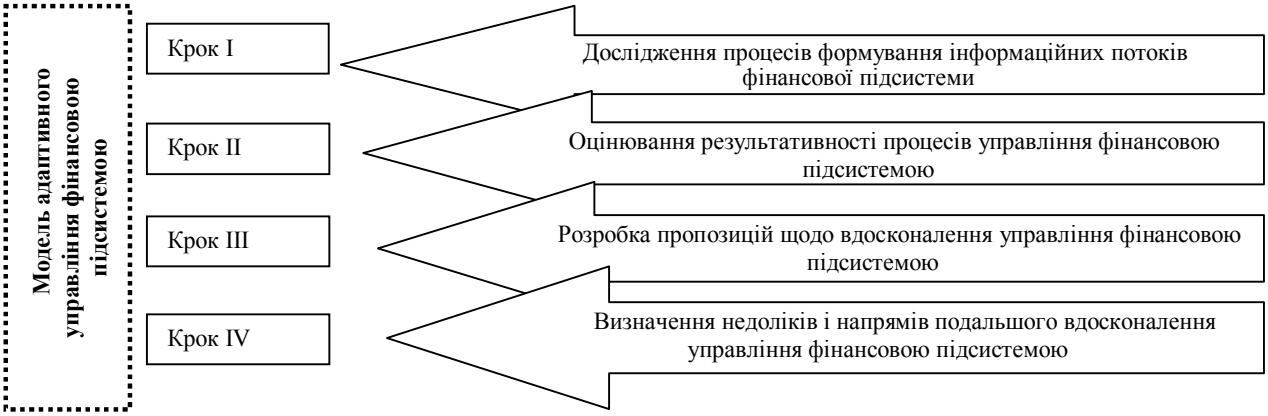

Рис. 2. Послідовність упровадження моделі адаптивного управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації *(сформовано автором)*

Запропоновано в межах Управління бухгалтерського обліку та фінансів виокремити підрозділ – Центр управління інформаційними потоками фінансової підсистеми, який буде координувати надходження необхідної інформації, обробляти її, складати управлінську документацію та звітність у разі потреби та передавати її до апаратів управління ССТ, РСТ, РСС, ОСС й Укркоопспілки, що дозволить якісно та вчасно відстежувати необхідну управлінську релевантну інформацію, аналізувати її, робити висновки та пропозиції, передавати їх до вищого рівня управління – Укркоопспілки на остаточне затвердження (рис. 3).

Розроблено заходи щодо оптимізації кількісної та якісної складової кадрового забезпечення управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації, які передбачають: внесення змін у функціональні обов'язки керівників і фахівців відповідно до завдань, які покликана виконувати фінансова підсистема, та створення Центру управління інформаційними потоками (рис. 4); використання проектного підходу, яким передбачено формування відповідних команд для розробки та реалізації управлінських рішень, що ґрунтуються на результатах функціонування фінансової підсистеми підприємства чи організації споживчої кооперації; підвищення освітнього та кваліфікаційного рівня управлінського персоналу з питань фінансової діяльності та вдосконалення управління фінансовою підсистемою їх підприємств і організацій, також їх функціональних обов'язків шляхом реалізації розробленої нами програми короткотермінових курсів підвищення кваліфікації управлінського персоналу.

Із метою реалізації моделі адаптивного управління фінансовою підсистемою та здійснення Центром управління інформаційними потоками комплексного аналізу чинників, що безпосередньо впливають на досягнення поставленої

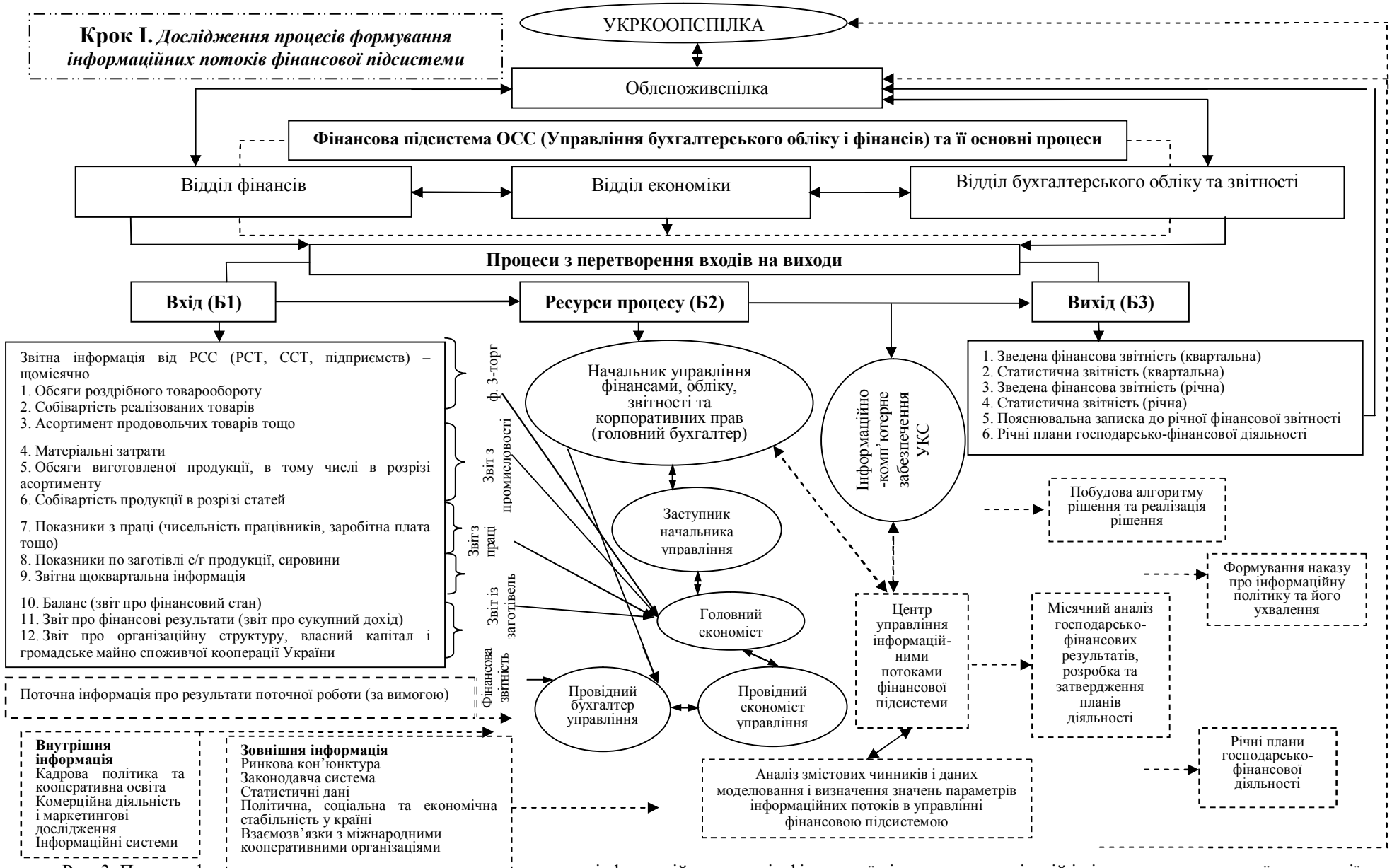

Рис. 3. Процеси формування, аналізу, планування та коригування інформаційних потоків фінансової підсистеми організацій і підприємств споживчої кооперації *(сформовано автором)*

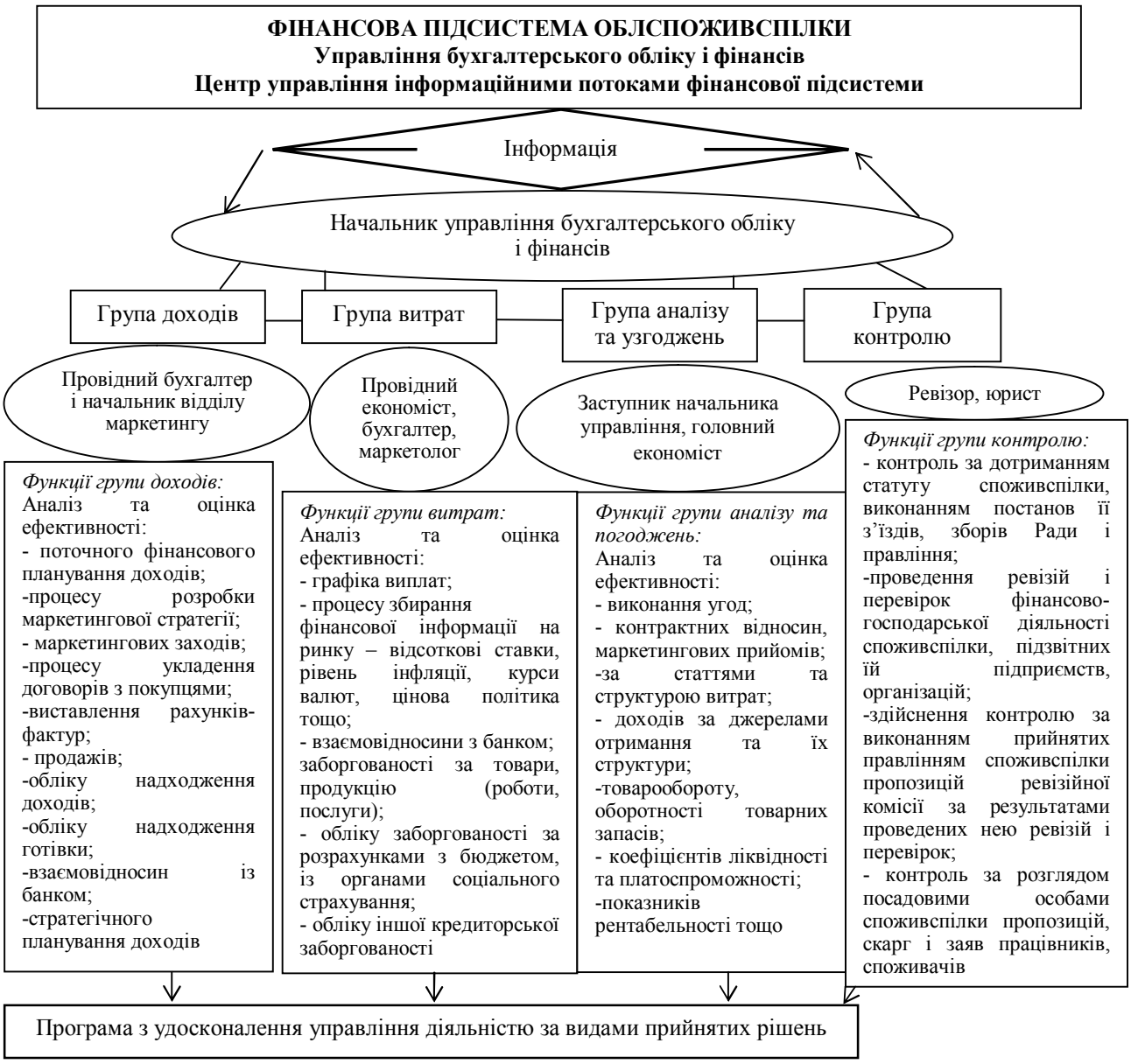

Рис. 4. Функціональний розподіл обов'язків фахівців в групах Центру управління інформаційними потоками фінансової підсистеми облспоживспілки *(сформовано автором)*

мети, і результати якого у подальшому є підґрунтям для розробки управлінських рішень, розроблено заходи з удосконалення організаційно-методичних підходів до формування та використання документального забезпечення управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації в межах сформованої схеми взаємозв'язку руху систем документів і показників (рис. 5) відповідно до запропонованого графіка документообігу.

Застосування науково-методичних підходів і практичних рекомендацій сприятиме підвищенню ефективності управлінських рішень та оптимізації інформаційних потоків у фінансовій підсистемі, що дозволить ефективно вирішувати питання формування та використання релевантної управлінської інформації у

Рис. 5. Стадії документообігу управлінських документів Центру управління інформаційними потоками фінансової підсистеми підприємства або організації споживчої кооперації *(сформовано автором)*

процесі управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі наведено теоретичне узагальнення і запропоновано новий спосіб виконання завдань, що пов'язані з удосконаленням управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації України.

1. Завдяки систематизації поглядів науковців на сутність, місце та значення фінансової підсистеми в загальній системі підприємства та в управлінні його діяльністю набули подальшого розвитку теоретичні засади управління фінансовою підсистемою підприємства шляхом виокремлення її як підсистеми, які, на відміну від існуючих, визначають її місце та роль в управлінні підприємством, деталізують її складові та функції, що дало можливість розширити перелік теоретичних підходів (управлінського та ресурсного) до розподілу підприємства або організації споживчої кооперації як соціально-економічної системи на підсистеми, уточнити зміст категоріального апарату теорій систем і організації та підтвердити залежність між управлінням фінансовою підсистемою підприємства або організації споживчої кооперації та ефективністю їх діяльності.

2. Визначено управлінську сутність категорії «фінансовий менеджмент», яка, на відміну від існуючих, характеризує його як одну з ключових підсистем загальної системи управління підприємством, у межах якої через реалізацію функцій фінансового менеджменту як керуючої системи (фінансові планування, організація, мотивація і контроль) і як спеціальної сфери управління підприємством (управління активами, капіталом, інвестиціями, грошовими потоками та фінансовими ризиками) відбувається цілеспрямований вплив суб'єкта управління (вищого керівництва підприємства і його фінансових служб) на керований об'єкт (фінансову підсистему підприємства), що сприяє досягненню бажаного фінансового стану підприємств і організацій споживчої кооперації, запланованих фінансових результатів і їх ефективності.

3. З'ясовано сутність інформаційного забезпечення управління фінансовою підсистемою підприємства та специфіку методичних підходів до його формування, які відрізняються від існуючих тим, що розглядають його як єдину систему інформації, що надходить із внутрішніх і зовнішніх джерел і використовується у вигляді систем документації та показників через відповідним чином сформовані інформаційні потоки для розробки управлінських рішень, які спрямовані на підвищення ефективності та якості управління як підприємствами та організаціями, так і споживчою кооперацією в цілому.

4. Оцінено сучасний стан споживчої кооперації України та особливості управління нею і доведено, що економіку майбутнього України формують представники різних сфер діяльності та галузей, у тому числі і споживча кооперація як окрема галузь економіки України, яка здатна й нині відігравати важливу роль у розбудові національної держави, а також значною мірою задовольнити вимоги сучасного періоду розвитку економіки, відіграючи специфічну роль і сприяючи забезпеченню сталого розвитку сільських територій і формуванню високих стандартів життя людини. Для цього необхідно вирішити питання гармонійного поєднання історично сформованих принципів діяльності споживчої кооперації із ринковими умовами економіки, а це передбачає послідовне формування ринкового механізму та впровадження нових методів господарювання і широке використання таких інструментів і важелів, як прибуток, дивіденди, виплати, кредити, вільні ціни, санкції, стимули тощо, що можливо вирішити за умов ефективного управління фінансовою підсистемою її підприємств і організацій.

5. Досліджено і підтверджено, що існують певні специфічні особливості як у фінансовій діяльності підприємств і організацій споживчої кооперації, так і в управлінні їх фінансовою підсистемою, адже фінансові відносини системи споживчої кооперації поділяються на дві групи: централізовані, що виявляється у наявності неподільного фонду та громадського майна, і децентралізовані (персоніфіковані пайові внески та майнові сертифікати). Фінансові ресурси споживчого товариства формуються за рахунок доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), пайових та інших внесків членів кооперативу, кредитів та інших надходжень, не заборонених законодавством. Доведено, що подвійна сутність товариства споживчої кооперації як неприбуткового із правом ведення підприємницької діяльності зумовлює специфіку організації фінансів і управління фінансовою підсистемою її

підприємств і організацій. Критерієм ефективності основної діяльності є задоволення матеріальних і соціальних інтересів членів, а підприємницької – максимізація прибутку. Це виявляється також у наявності подвійної винагороди – кооперативних виплат і виплат на паї.

6. Діагностика інформаційного забезпечення управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації показала, що воно являє собою безперервний і цілеспрямований відбір відповідних інформаційних показників, які необхідні для здійснення аналізу, планування і підготовки ефективних управлінських рішень за всіма напрямами їх фінансової діяльності та документування управлінських рішень. Основними недоліками інформаційного забезпечення в управлінні як підприємствами й організаціями споживчої кооперації в цілому, так і їх фінансовою підсистемою є: недостатня структурованість і слабка інтегрованість системи інформаційного забезпечення в загальну систему управління ними; недосконалість інформаційного забезпечення щодо стану персоналу підприємств і організацій, рівня його кваліфікації і досвіду; недосконалість процесу реалізації пропозицій, які надходять від співробітників; недосконалість процесу фіксації інформації про чинники, які впливають на цільові результати діяльності підприємств і організацій; недосконалість трансформації директивної інформації в плани, програми та дії персоналу тощо.

7. Удосконалено інформаційне забезпечення управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації, яке, на відміну від існуючого, завдяки впровадженню моделі адаптивного управління, що ґрунтується на принципах системного, процесного, ситуативного та адаптивного управління, і забезпечує формування інформаційних потоків і використання інформації для розробки управлінських рішень, які сприятимуть підтримці внутрішньої стабільності, стійкості функціонування у довгостроковій перспективі та досягненню запланованого фінансового стану та фінансових результатів як окремими підприємствами та організаціями, так і системою споживчої кооперації в цілому.

8. Запропоновано заходи щодо вдосконалення кадрового забезпечення управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації України, які, на відміну від існуючих, за умов створення Центру управління інформаційними потоками дали можливість вирішити питання щодо оптимізації якісної та кількісної потреби в його персоналі, що сприяє впровадженню проектного підходу до розробки та реалізації управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності управління як окремими підприємствами та організаціями споживчої кооперації, так і окремими сферами її діяльності.

9. Сформовано пропозиції щодо вдосконалення організаційно-методичних засад документального забезпечення управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації, які, на відміну від існуючих, завдяки створенню на принципах електронного документообігу та впровадженню запропонованої схеми взаємозв’язку руху нових форм документів забезпечують документування управлінських рішень і сприяють підвищенню якості управління підприємствами та організаціями споживчої кооперації.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Участь у колективних монографіях:

1. Проблеми і перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки : монографія / [за заг. ред. проф. Ю. А. Вериги, доц. Ю. О. Ночовної]. – Полтава : ПУЕТ, 2014. – 333 с. – С. 210-216 (19,4 друк. арк.). (*Особистий внесок автора: досліджено особливості управління фінансовою підсистемою та запропоновано напрями його удосконалення – 0,88 друк. арк.).*

Статті у наукових фахових виданнях України:

2. Лугівська О. П. Вплив інформації на ефективне управління підприємством / О. П. Лугівська, І. В. Титаренко // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. Серія «Економічні науки». – 2009. – № 5 (36). – С. 25-32 (0,7 друк. арк.). *(Особистий внесок автора: визначено інформаційне забезпечення для прийняття управлінських рішень на підприємстві – 0,35 друк. арк.).*

3. Титаренко І. В. Обліково-аналітична інформація у системі управління підприємства / І. В. Титаренко // Науковий вісник ВНУ ім. Лесі Українки. Серія «Економічні науки». – 2010. – № 19. – С. 93-96 (0,5 друк. арк.).

4. Титаренко І. В. Організація управління фінансовою підсистемою підприємства / І. В. Титаренко // Фінансова система України : зб. наук. пр. – Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2011. – Вип. 16. – С. 220-224 (0,5 друк. арк.).

5. Титаренко І. В. Аналіз функціонування та шляхи покращення діяльності підприємств торгівлі споживчої кооперації України / І. В. Титаренко // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». – 2011. – № 1 (45). – С. 151-155 (0,7 друк. арк.).

6. Титаренко І. В. Удосконалення процесу інформаційного забезпечення як інструменту ефективного управління підприємства / І. В. Титаренко // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу : міжнар. зб. наук. пр. Серія : Бухгалтерський облік, контроль і аналіз / [відп. ред. д. е. н., проф. Ф. Ф. Бутинець]. – Житомир. – 2011. – Вип. 1 (19). – С. 349-353 (0,7 друк. арк.).

7. Титаренко І. В. Фінансова підсистема підприємств та організацій споживчої кооперації: сутність, місце та значення в управлінні їх ефективністю / І. В. Титаренко, І. М. Мельник // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». – 2016. – № 3 (75). – С. 141-151 (0,7 друк. арк.). *(Особистий внесок автора: визначено особливості та значення фінансової підсистеми підприємств та організацій споживчої кооперації – 0,35 друк. арк.).*

8. Титаренко І. В. Модель адаптивного управління фінансовою підсистемою підприємств та організацій споживчої кооперації як засіб удосконалення її інформаційного забезпечення / І. В. Титаренко, Л. М. Шимановська-Діанич // Причорноморські економічні студії. – 2016. – Вип. 8. – С. 136-141 (0,8 друк. арк.). *(Особистий внесок автора: запропоновано модель адаптивного управління фінансовою підсистемою підприємств та організацій споживчої кооперації та*

обґрунтовано її значення – 0,4 друк. арк.).

Статті у зарубіжних наукових виданнях:

9. Титаренко І. В. Удосконалення організації управління фінансовою підсистемою підприємств та організацій споживчої кооперації / І. В. Титаренко // Wirtschaft und Management : Probleme der wissenschaf und praxis : Sammelwerk der wissenschaftlichen Artikel[1]. Vol. 1. – Verlag SWG imex GmbH, Nürnberg, Deutschland, 2014. – С. 294-299 (0,7 друк. арк.).

Публікації за матеріалами конференцій:

10. Лугівська О. П. Вплив облікової інформації на систему управління підприємством / О. П. Лугівська, І. В. Титаренко // Актуальні проблеми побудови сучасної обліково-аналітичної системи підприємства : зб. тез доп. на засіданні круглого столу, 27 листопада 2008 р. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2008. – С. 67-69 (0,3 друк. арк.). *(Особистий внесок автора: визначено облікову інформацію, яка впливає на прийняття управлінських рішень на підприємстві – 0,15 друк. арк.).*

11. Титаренко І. В. Фінансова інформація як основне джерело ефективного управління та безпеки діяльності підприємства / І. В. Титаренко // Економічна безпека і проблеми господарсько-політичної трансформації соціально-економічних систем : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 15-16 травня 2009 р. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. – С. 280-282 (0,3 друк. арк.).

12. Титаренко І. В. Фінансова звітність як основне джерело економічної інформації / І. В. Титаренко // Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика : матеріали XV Міжнар. наук.-практ. конф., 26-27 травня 2010 р. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – С. 446-447 (0,2 друк. арк.).

13. Титаренко І. В. Організація управління навчальним процесом в умовах інноваційного розвитку / І. В. Титаренко // Управління якістю діяльності вищого навчального закладу за міжнародними стандартами менеджменту ISO 9001:2008 : досвід впровадження та напрями вдосконалення : матеріали 35 Міжнар. наук.-практ. конф., 25-26 березня 2010 р. – Полтава, 2010. – С. 200-202 (0,3 друк. арк.).

14. Титаренко І. В. Ефективність використання інформаційних технологій в управлінні підприємством / І. В. Титаренко // Методологія та практика менеджменту на порозі 21 століття: загальнодержавні, галузеві та регіональні аспекти : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., 13-14 травня 2010 р., Полтава, 2010. – С. 386-388 (0,3 друк. арк.).

15. Титаренко І. В. Оцінка фінансової інформації для ефективного управління діяльністю підприємства / І. В. Титаренко // Розвиток України в XXI столітті: економічні, соціальні, екологічні, гуманітарні та правові проблеми : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 15 червня 2010 р. – Тернопіль : «Вектор», 2010. – С. 69-71 (0,25 друк. арк.).

16. Титаренко І. В. Аналіз діяльності, як елемент прийняття управлінських

[1] Видання включене до наукометричної бази Thomson Reuters.

рішень / І. В. Титаренко // Актуальні проблеми розвитку обліку, контролю та аналізу в умовах глобальних економічних змін : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 07-08 жовтня 2010 р. – Полтава : ТОВ «АСМІ», 2010. – С. 368-370 (0,27 друк. арк.).

17. Титаренко І. В. Діагностика інформаційного забезпечення в системі управління (на прикладі споживчої кооперації України) / І. В. Титаренко // Інформатика та системні науки (ІСН-2011) : матеріали ІІ всеукр. наук.-практ. конф., 17-19 березня 2011 р. / [за ред. д-ра фіз.-мат. наук, проф. О. О. Ємця]. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. – С. 306-309 (0,3 друк. арк.).

18. Титаренко І. В. Шляхи удосконалення фінансової підсистеми в управлінні підприємства / І. В. Титаренко // Інституціональний розвиток сучасних економічних систем: соціальне партнерство та економічна взаємодія : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 24-25 березня 2011 р. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. – С. 38-40 (0,25 друк. арк.).

19. Титаренко І. В. Удосконалення системи управління інформаційних потреб фінансової підсистеми / І. В. Титаренко // Методологія та практика менеджменту у XXI столітті : загальнодержавні, галузеві та регіональні аспекти: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 26-27 квітня 2012 р. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2012. – С. 381-383 (0,25 друк. арк.).

20. Титаренко І. В. Удосконалення інформаційної політики з підготовки кадрів фінансової підсистеми / І. В. Титаренко // Проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу і контролю в умовах світових інтеграційних процесів : матеріали І Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 28 березня 2012 р. – Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2012. – С. 189-190 (0,19 друк. арк.).

21. Титаренко І. В. Информационное обеспечение управления бизнесом при подготовке решений / І. В. Титаренко // Scientific Issues of the Modernity : Third International Scientific-Practical Conference / Sukhishvili Teaching University. – Georgia : Gori [s. n.], 2012. – С. 42-45 (0,5 друк. арк.).

22. Титаренко І. В. Удосконалення фінансової підсистеми в загальній системі управління підприємством / І. В. Титаренко // Технологический аудит и резервы производства[2]. – 2014. – № 6/2 (20). – С. 42-45 (0,5 друк. арк.).

23. Титаренко І. В. Кадрове забезпечення як чинник оптимізації функціонування фінансової підсистеми підприємств та організацій споживчої кооперації / І. В. Титаренко // Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської професії в Україні: матеріали засідання Круглого столу, 19 травня 2016 р. – Полтава : ПУЕТ, 2016. – С. 143-146 (0,28 друк. арк.).

24. Титаренко І. В. Удосконалення управління фінансовою підсистемою підприємств та організацій споживчої кооперації / І. В. Титаренко // Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 8 грудня 2016 р., частина 3. – Луцьк : РВВ Луцького НТУ, 2016. – С. 525-528 (0,28 друк. арк.).

25. Титаренко І. В. Аналіз ефективності використання інформаційних ресурсів

[2] Видання включене до наукометричної бази Index Copernicus.

у споживчій кооперації України / І. В. Титаренко // Споживча кооперація Поділля: через століття до майбутнього : зб. наук. пр. Міжнар. наук.-практ. конф., 27-28 травня 2010 р. – Вінниця, 2010. – С. 418-421 (0,5 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Титаренко І. В. Управління фінансовою підсистемою підприємств та організацій споживчої кооперації. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Львівський торговельно-економічний університет, Львів, 2017.

У дисертаційній роботі обґрунтовано теоретичні засади та розроблено практичні рекомендації щодо управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації. Визначено складові підприємств і організацій споживчої кооперації як соціально-економічної системи та виокремлено адміністративну, соціальну й економічну підсистеми. Доведено, що фінансова підсистема з позицій менеджменту являє собою складову внутрішнього середовища організації, тобто підприємства, яка призначена для організації руху та використання грошових коштів.

Визначено, що фінансову підсистему підприємств і організацій, зокрема тих, що належать до споживчої кооперації, слід розуміти як ресурсну складову загальної системи підприємства, яка призначена для організації руху та використання всіх фінансових ресурсів підприємства (необоротні та оборотні активи; власний, залучений і позиковий капітал; фінансові результати діяльності підприємства; грошові потоки підприємства тощо) з метою забезпечення відносин, які виникають у процесі виробництва, розподілу, обміну та споживання і здійснюються як ззовні, так і всередині підприємства й опосередковані певними коштами.

Виокремлено відмітні особливості та уточнено сутність категорії «фінансовий менеджмент», сформовано модель адаптивного управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації, удосконалено інформаційне забезпечення управління фінансовою підсистемою. Підтверджено значимість інформаційного забезпечення в управлінні фінансовою підсистемою підприємства. Досліджено сучасний стан і організацію роботи фінансової підсистеми підприємств і організацій споживчої кооперації, розроблено організаційно-методичні засади удосконалення управління як системою так і її інформаційним та кадровим забезпеченням. Описано схеми взаємозв’язку руху нових форм документів управлінських рішень у фінансовій підсистемі. Обґрунтовано практичний підхід до створення Центру управління інформаційними потоками, розглянуто заходи з підвищення кваліфікації кадрового забезпечення управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації; охарактеризовано використання проектного підходу, яким передбачено формування відповідних команд для розробки та реалізації управлінських рішень, ґрунтуючись на результатах функціонування фінансової підсистеми підприємства або організації споживчої кооперації. Визначено практичне значення застосування організаційно-методичних

засад удосконалення документального забезпечення управління фінансовою підсистемою підприємств і організацій споживчої кооперації.

Ключові слова: управління, система управління, фінансовий менеджмент, фінансова підсистема, інформаційне забезпечення, адаптивне управління, модель, підприємства та організації споживчої кооперації.

АННОТАЦИЯ

Титаренко И. В. Управление финансовой подсистемой предприятий и организаций потребительской кооперации. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Львовский торгово-экономический университет, Львов, 2017.

Диссертационная работа содержит научно-теоретические положения, методический инструментарий и практические рекомендации по усовершенствованию процесса управления финансовой подсистемой предприятий и организаций потребительской кооперации Украины.

Представлены составляющие предприятия и организации потребительской кооперации как социально-экономической системы, выделены административная, социальная и экономическая подсистемы. Доказано, что финансовая подсистема с позиций менеджмента представляет собой составляющую внутренней среды организации, то есть предприятия, и предназначена для организации движения и использования денежных средств.

Определена сущность категории «финансовый менеджмент», которая, в отличие от существующих, характеризует его как управленческую категорию и как одну из ключевых подсистем общей системы управления предприятием.

Подтверждена значимость информационного обеспечения в управлении финансовой подсистемой предприятия согласно утверждению, что финансовый менеджмент основывается на общих принципах управления финансами.

В диссертации усовершенствовано информационное обеспечение управления финансовой подсистемой предприятий и организаций потребительской кооперации.

Обобщены основные подходы к управлению финансовой подсистемой относительно формирования информационных потоков и использования информации для разработки управленческих решений. Разработана модель адаптивного управления, которая основана на принципах системного, процессного, ситуационного и адаптивного управления.

Созданы организационные основы кадрового обеспечения управления финансовой подсистемой путем разработки мероприятий по созданию Центра управления информационными потоками.

Обоснован практический подход к созданию Центра управления информационными потоками, рассмотрены меры по повышению квалификации кадрового обеспечения управления финансовой подсистемой предприятий и организаций потребительской кооперации.

Разработаны новые формы документов, которые обеспечивают

документирование управленческих решений финансовой подсистемой. Разработаны этапы информационно-аналитической работы специалистов в финансовой подсистеме предприятий и организаций потребительской кооперации.

Ключевые слова: управление, система управления, финансовый менеджмент, финансовая подсистема, информационное обеспечение, адаптивное управление, модель, предприятия и организации потребительской кооперации.

SUMMARY

Titarenko Irina. Financial Management Subsystem Businesses and Organizations of Consumer Cooperatives. – The manuscript.

The thesis for Candidate of Economic Sciences degree in specialty 08.00.04 – Economics and Business Administration of Enterprises (according to kinds of economic activities). – Lviv University of Trade and Economics, Lviv, 2017.

In the thesis devoted theoretical foundations and practical recommendations on financial management subsystem businesses and organizations of consumer cooperatives.

The composition of businesses and organizations of consumer cooperatives as socio-economic system of allocation of administrative, social and economic subsystems.

A divide all financial management functions into two groups: financial management functions as the control system and financial management functions as special areas management.

The modern state and organization of the financial subsystem businesses and organizations of consumer cooperatives developed organizational and methodological principles of financial management subsystem in terms of functional responsibilities of personnel staff and provide information processing, described the circuit interconnection of new forms of movement document management solutions in the financial subsystem .

Proved that adaptive model of financial management subsystem businesses and organizations of consumer cooperation based on the principles of the system, process, situational and adaptive management approaches.

Grounded practical approach to the creation of the Center for information management. It is proved that the use of scientific and methodical approaches and practical recommendations will improve the efficiency of management decisions and optimize information flow in the financial subsystem that will effectively address the formation and use of relevant management information in the financial management subsystem businesses and organizations of consumer cooperatives.

Determined practical value of applying organizational and methodological foundations documentary improving financial management software subsystem businesses and organizations of consumer cooperatives.

Keywords: management, governance, financial management, financial subsystem, information, adaptive control, model, enterprises and organizations of consumer cooperatives.